

4. Венгер В. (Venher V.). The right to social protection of citizens in the conditions of the armed conflict in Eastern Ukraine : legislative challenges / V. Venher // Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal. – 2018, № 4. – С. 45–58.

5. Kharkiv Human Rights Protection Group. Право на життя (Right to Life) : звіт / Kharkiv HPRG. – Харків : Kharkiv HPRG, 2021. – 120 с.

6. Expert Centre for Human Rights. Ukraine's right to derogate from its international obligations in time of emergency threatening the life of the nation : аналітичний огляд / Expert Centre for Human Rights. – Київ : ECHR, 2023. – 40 с.

7. Casebook / ICRC. ECHR, *Khatsiyeva v. Russia – Law Protects in War Case Study* : case study / ICRC Casebook. – Женева : ICRC, 2019. – URL: <https://casebook.icrc.org/case-study/echr-khatsiyeva-v-russia>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-15>

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ
ДЕРЖПРИКОРДОНСЛУЖБОЮ УКРАЇНИ НЕЗАКОННОМУ
ПЕРЕПРАВЛЕННЮ ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Кліщун А. В.

*здобувач вищої освіти,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
м. Хмельницький, Україна*

Ніколаєнко Т. Б.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії права та кримінально-процесуальної
діяльності, Національна академія Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького
м. Хмельницький, Україна*

Державна прикордонна служба України (далі – Держприкордонслужба) стикається з низкою проблем у сфері протидії незаконному переправленню осіб через державний кордон [1]. Однією з ключових проблем є зростання активності організованих злочинних груп, які використовують сучасні технології та засоби для здійснення протиправної діяльності. Так, у 2023 р. було виявлено 40 таких груп, що свідчить про масштабність проблеми та необхідність посилення заходів протидії [2].

Крім того, існує проблема недостатнього технічного оснащення та фінансування підрозділів та органів Держприкордонслужби, що обмежує їхню спроможність ефективно реагувати на виклики, пов'язані з незаконною міграцією. Відсутність сучасних засобів спостереження, комунікації та мобільності ускладнює процес виявлення та затримання правопорушників, особливо в умовах складного рельєфу та протяжності кордону.

Перспективи удосконалення діяльності Держприкордонслужби у цій сфері пов'язані з комплексним підходом, що включає як організаційні, так і технічні заходи. Одним із напрямків є реформування прикордонних підрозділів з урахуванням сучасних викликів та загроз. Запровадження нової моделі охорони кордону передбачає інтеграцію зусиль різних відомств та використання передових технологій для підвищення ефективності контролю. Важливим аспектом є також удосконалення методик планування та проведення прикордонних операцій. Зокрема, розробка та впровадження рекомендацій щодо протидії використанню безпілотних літальних апаратів у протиправній діяльності сприятиме підвищенню оперативності та ефективності дій підрозділів Держприкордонслужби.

Першочергово слід модернізувати технічне оснащення підрозділів Держприкордонслужби: безпілотники, тепловізори та системи нічного бачення мають підвищити контроль на ризикових ділянках і забезпечити швидке виявлення та затримання порушників [3]. Паралельно необхідне системне підвищення кваліфікації: регулярні тренінги з сучасних методів протидії нелегальній міграції, роботи з новими технологіями, виявлення підроблених документів і ознак торгівлі людьми, а також відпрацювання взаємодії з міжнародними партнерами через обмін інформацією, спільні навчання та операції.

Важливо удосконалити правове регулювання: переглянути акти з урахуванням сучасних викликів і міжнародних стандартів, посилити відповідальність за сприяння незаконній міграції та гарантувати механізми захисту прав затриманих. Розвивати аналітику й ризик-менеджмент: методики оцінки ризиків, моніторинг тенденцій і сучасні інформаційні системи для обробки даних мають забезпечити оперативність та обґрунтованість рішень, зокрема через єдині бази, розпізнавання облич і документів та надійну інфраструктуру передачі й зберігання даних.

До охорони кордону варто ширше залучати громади: гарячі лінії, мобільні застосунки, відкриті зустрічі та спільні ініціативи допоможуть швидше фіксувати підозрілі ситуації, особливо у гірських і малонаселених районах. Паралельно слід підтримувати морально-психологічний стан особового складу: належні умови служби, житло, харчування, регулярна ротація, доступ до психологічної допомоги, підвищення зарплат і соціальних гарантій зменшать корупційні ризики та зміцнять кадрове ядро.

Антикорупційні заходи мають включати ефективний внутрішній контроль, захист і мотивацію викривачів та зовнішній нагляд громадських і спеціалізованих інституцій. З огляду на транскордонний характер проблеми, потрібна постійна міжнародна взаємодія з сусідніми державами та ЄС: координаційні зустрічі, спільні бази даних, транскордонні операції, технічна допомога, навчальні проєкти та інвестиції в прикордонну інфраструктуру. Публічна комунікація Держприкордонслужби, демонстрація результатів і дотримання прав людини підвищуватимуть довіру та підтримку суспільства.

Отже, ефективна протидія незаконному переправленню осіб через державний кордон України потребує комплексного підходу: профілактики, модернізації, навчання, правового забезпечення, аналітики, залучення громад, міжнародної підтримки й гнучкого управління ризиками, що дає підстави для оптимізму щодо підвищення результативності.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

2. Нацполіція заблокувала 11 каналів незаконного переправлення громадян за кордон. Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL: <https://surl.li/dldvhf>.

3. Держприкордонслужба закупила дрони, які допомагатимуть з повітря охороняти кордон URL: https://mvs.gov.ua/press-center/news/derzprikordonsluzba-zakupila-60-sucasnix-droniv-yaki-z-povityra-dopomagatimut-oxoronyati-kordon?utm_source=chatgpt.com.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-16>

КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВІ МЕТОДИ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Красногор О. В.

*кандидат юридичних наук, приватний нотаріус
м. Чернігів, Україна*

Міністерство юстиції України є юридичною особою публічного права, центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство юстиції України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику [1]. У межах